

GÜMÜŞHANE ÖRNEKLEMİNDE DOĞA SPORLARI VE TURİSTİK POTANSİYELİ

NATURE SPORTS AND TOURISTIC POTENTIAL IN THE SAMPLE OF GÜMÜŞHANE

Dr. Öğretim Üyesi Kurtuluş MERDAN

Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu / Muhasebe ve Vergi Bölümü
ORCID: 0000-0002-4513-0920

ÖZET

Dinlenme ya da spor amaçlı bir malzeme yardımıyla veya malzeme kullanılmadan gerçekleştirilen doğal arazi ve doğal ortamdaki faaliyetlerin tümüne doğa sporları denilmektedir. Trekking (doğa yürüşü), kaya tırmanışı, kampçılık, avcılık, dağcılık, bisiklet sporu, yamaç paraşütü, rafting ve doğa fotoğrafçılığı bu noktada sözü edilebilecek aktiviteler arasında yer almaktadır. Gümüşhane ilinin neredeyse tamamı doğa sporları için destinasyon oluşturmaktadır. İlin genel yapısı dağlık özellik göstermekle birlikte, farklılaşan arazi yapısı, kaya tırmanışı, bisiklet turu ve doğa yürüyüşü yapmaya olanak sunmaktadır.

Bu çalışmada, doğa sporları ve turistik potansiyeli Gümüşhane ekseninde ele alınmaktadır. Çalışmanın bilimsel yönünün oluşturulmasında, il turizm müdürlüğü verilerinden, yazılı ve görsel basında yayımlanmış makale, söyleşi ve anekdotlardan yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular, mevcut olanaklar kullanılarak, oldukça basit tedbirlerle genel bir fizilite çalışması yapılarak, bölgenin sınırsız potansiyelini ortaya koymanın mümkün olduğunu göstermektedir.

ABSTRACT

Nature sports include all the activities in the natural landscape and natural environment carried out with the help of a material for leisure or sports or without using materials. Trekking (hiking), rock climbing, camping, hunting, mountaineering, cycling, paragliding, rafting and nature photography are among the activities that can be mentioned at this point. Almost all of Gümüşhane province is a destination for nature sports. While the general structure of the province shows mountainous features, it's differentiated land structure offers possibilities for rock climbing, bicycle tour and hiking.

In this study, natural sports and touristic potential are considered in Gümüşhane context. In the establishment of the scientific direction of the study, information from provincial directorate of tourism, and articles, interviews and anecdotes that were published in the form of written and visual publications were used. The findings show that it is possible to demonstrate the unlimited potential of the region by carrying out a general feasibility study with very simple measures using the available opportunities.

Anahtar Kelimeler
Doğa Turizmi,
Gümüşhane, Bisiklet
turu, Avcılık

Keywords
Nature tourism,
Gümüşhane,
Bicycle tour,
Hunting

1- GİRİŞ

Günümüz teknolojisinde yaşanan hızlı gelişme birçok aktivitenin makineler aracılığıyla yapılmasına olanak sunmaktadır. Gerçekte teknoloji kullanımı insan hayatını kolaylaştırmaya yönelik hazırlanmakta, günlük yaşam içinde insanı daha az aktif ya da daha pasif hale getirmektedir. Ortaya çıkan durum her yaş ve meslekten insanların spor faaliyetlerine ilgi duymasına olanak sağlamaktadır. Teknik beceri ve yeterlilik gerektirmeyen, herkesin rahatlıkla yapabileceği bir faaliyet olan doğa sporları bu noktada önem kazanmaya başlamıştır.

Doğa sporlarında adrenalin yüksek tutulduğu, insan sağlığı ve gelişimine önemli katkı sunduğu bilinen bir gerçektir. Doğada yapılan sportif aktiviteler; doğa yürüyüşü, balıkçılık, kampçılık, kayak, golf, su kayağı, kano, at biniciliği ve hava sporları gibi geniş bir etkinlik yelpazesine sahiptir (Cordes ve İbrahim, 1999; Koçak ve Balcı, 2010: 214). Doğada fazla zaman geçirmek isteyen sporseverler daha çok karada yapılan sporları tercih etmektedirler. Son yıllarda yazılı ve görsel basında doğa sporları arasında yer alan doğa yürüyüşleri, kampçılık ve kaya tırmanışına yönelik ilgi giderek artmaktadır. Bu üç spor dalı arasında en fazla ilgi kaya tırmanışına yönelik gerçekleşmektedir (Draper ve diğ. 2011). Doğa sporlarıyla ilgili olarak spor kulüplerinin çoğu doğa yürüyüşü, kaya tırmanışı ve dağcılık alanında faaliyet göstermektedir. Bu spor kulüplerinde en fazla dağcılık ve kaya tırmanışı alanında eğitim verilmektedir. Spor kulüplerinin federasyon ve yerel yönetimler tarafından desteklenmesi önerilmektedir (Gürer vd., 2016: 987).

Doğa sporlarında fiziksel performanstan ziyade mental özellikler ön plana çıkmaktadır. Doğa sporlarında performansı zihinsel, fiziksel ve teknik etkenler aynı ölçekte etkilemektedir. Fiziksel etkenler arasında; esneklik, denge, koordinasyon, kuvvet, kuvvette devamlılık yer almaktadır (Hörst, 2008). Doğa sporları bireylere göre farklılık gösteren zaman geçirme eylemidir. Açık alan reaksiyonu olarak görülen doğa sporları dinlenme, rahatlama, sosyalleşme, yenilik arayışı, yaratıcılık, kendini görme ve geliştirme gibi rekreatif etkinliklere katılımı esas almaktadır (Demir, 2003; Ardahan ve Yerlisu, 2011).

Doğa sporlarına yönelik artan ilgi ve yaşanan katılım ile elde edilen faydanın çeşitliliği bilimsel araştırmacıların ilgisini bu noktaya çekmiştir. Doğa sporları içeriğinde farklı sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Örneğin kaya tırmanışı sadece tırmanma faaliyetini değil aynı zamanda mücadele, risk ve zorluklarla başa çıkabilmeyi içermektedir (Graydon ve Hanson, 2005). Doğa sporları Türkiye'nin her bölgesinde farklı ve zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Hemen hemen her yaşta, meslekte ve cinsiyette kişilerin düşük maliyetle, zorlanmadan gününbirlik ya da kamp şeklinde gerçekleştirebileceği bir spor şeklidir. Yeni doğa yürüyüş rotalarının keşfedilmesi, her yıl şenlikler düzenlenmesi, derneklerin ya da kulüplerin eğitim imkanları sunması gibi çalışmalar ile birlikte bu tür aktivitelere katılım olumlu yönde gerçekleşmektedir (Kaplan ve Ardahan, 2013).

Doğa sporları Broadhurst'a (2001) göre yürüyüş, kampçılık, dağcılık, oryantiring, mağaracılık, kaya tırmanışı, bisiklet, rafting, kayak, su altı sporları gibi doğal ortamda yapılan pek çok etkinliği içerisine almaktadır. 2003 yılında Demirhan doğa sporlarını; kaya tırmanışı, dağ bisikleti, mağaracılık, dağ tırmanışı, oryantiring, kürek, sörf, yüzme, rafting, snowboard, hand gliding, paraşüt ve cliff jumping olarak ele almıştır. Doğa sporları aynı zamanda insanda, uyum, dayanıklılık, kararlılık ve uygulama gibi becerilerin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Uluocak ve Köksal'a (1998) göre doğa sporları, insanların bilgi, yetenek ve kondisyon ile, motor ya da hayvan gücü desteği almadan, doğanın sahip olduğu risk ve zorluklara karşı mücadele etmesi şeklinde ifade edilmektedir. Benzer sonuçlara Dinç (2008) tarafından ortaya konulan çalışmada da ulaşılmıştır. Dinç'e göre, doğa sporları etkinlikleri, motor gücü ve hava gücü desteği olmadan, insan gücü desteğinin kısıtlı olduğu etkinlikleri içermektedir. Öte yandan doğa sporları çeşitleri ile ilgili çalışmalara da yer vermek faydalı olacaktır. Kaplan ve Ardahan'a (2013) göre, insanların doğa yürüyüşü, dağcılık ve kaya tırmanışı yapma nedenleri; doğayla bütünleşme, stres atma, yeni beceriler elde etme ve sağlığı olumlu yönde etkileme şeklinde ifade edilmektedir. Çakıcı ve Diğerleri (2014) çalışmalarında, dağcılık turizmine katılımı, dağın heyecan vericiliğine, biyolojik çekiciliğe ve çıkış güvenliğine önem verildiğini dile getirmektedir. Gürsoy ise 2016 yılında spor turizminin çeşitlerine yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında Giresun ili ekseninde aktif spor yapmak için gelen ziyaretçileri ele almaya çalışmıştır. Gürsoy çalışmanın sonunda Giresun ilinde

hangi spor dallarının yaygın kullanıldığını, bu spor dallarına yeni eklemelerin nasıl yapılması gerektiğini birtakım çözüm önerileriyle ortaya koymaya çalışmıştır.

Daha önce gerçekleştirilen çalışmalardan hareketle doğa sporları insanların bilgi, yetenek ve kondisyon ile motor ya da hayvan gücü desteği almadan, doğanın sahip olduğu risk ve zorluklara karşı mücadele etmesi şeklinde tanımlanabilir.

Bentley ve Diğerleri doğada yapılan sportif faaliyetleri karada, suda ve havada yapılanlar şeklinde sınıflandırmaktadır. Bu başlıkların altında yer alan faaliyetlerin çeşitleri gün geçtikçe artmaktadır. Ortaya konulan bu sınıflandırmaya göre doğada yapılan sportif faaliyetler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Doğada Yapılan Sportif Faaliyetler (Bentley vd., 2001).

Etkinlik Adı	Etkinlik Sınıflandırması		
	Karada Yapılanlar	Havadayapılanlar	Suda Yapılanlar
	Paraşüt	Mağaracılık	Kaya Tırmanışı
	Balon Gliding	Su Altı Rafting	Yamaç Kayağı
	Hand Gliding	Tüplü-Tüpsüz Dalış	Helikopterli Kayak
	Paragliding	Gemiyle Seyahat	Kayaklı Yürüyüş
	Gezinti Turları (küçük uçak, helikopter)	Jetski	Trekking Araç Safaris
	Helikopterli Bungy Jumping	Jet Botu	Bungy Jumping
		Parasailing	Bisiklet
		Rafting	Buzul Yürüyüşü
		Nehir ve Deniz Kayağı	Ata Binme
		Kano	Avcılık
		Nehir Sörfü-Nehir Kızağı	Dağcılık
		Su Kayağı	Oryantiring
		Rüzgar Sörfü	İpli İniş
		Balıkçılık	Kros Kayağı

2- GÜMÜŞHANE İLİNDE DOĞA SPORLARI VE TURİSTİK POTANSİYELİ

Gümüşhane ilinin kuruluşu M.Ö. 3000 yıllarına dayanmakta birlikte, kurulduğu tarihten günümüze kadar önemini koruyan bir yerleşim yeridir. Tarihi ipek yolu üzerinde konumlanmış ilde, her uygarlığı bünyesinde barındıran olağanüstü güzellikleri ve tarihi değerleri bulunmak mümkündür.

Gümüşhane kent merkezi kurulurken oldukça elverişsiz bir alan tercih edilmiştir. Harşit Çayı ili ortadan ikiye bölmekle birlikte şehir merkezi iki vadi arasına yaslanmış durumdadır. Kentin mevcut durumu arazi rantından ve bu durumdan faydalanmak isteyenlerin oluşturduğu baskı gruplarından ya da bürokrasinin yerel değerlere karşı ilgisizliğinden kaynaklanmış olabilir (Merdan ve Okuroğlu, 2016: 967).

Denize 100 km. uzaklıkta olan Gümüşhane ili yeşilin bin bir tonunun bir arada bulunduğu kendine has dokusu ve eşsiz doğal güzellikleriyle bakir bir turizm potansiyeline sahiptir. Ayrıca klima özelliği gösteren havası, 450'e yakın yaylası, resim sergisini andıran zengin oluşumlu mağaraları, çok sayıda antik kentleri ve doğal park alanları ile bölgeyi ziyaret edecek turistlere büyük olanaklar sunmaktadır. Aynı zamanda doğaseverler birçok bitki, flora, fauna örtüsünü ve çeşitli endemik bitkileri bir arada görme imkanı elde etmektedir.

İlde eşsiz bir manzara bütünlüğüyle Limni Gölü, Artabel Gölleri Tabiat Parkları; görünümü ve renkli oluşumuyla doğa harikası Karaca Mağarası; Avrupa'nın en boylu ve çaplı ladin ve göknar türlerini barındıran Örumcek Ormanları; mimari değerlere sahip tabiat gezi alanları ile öne çıkmakta ve bu durum Gümüşhane'yi bölgenin cazibe merkezi haline getirmektedir (Gümüşhane İlinde Tabiat Turizmi Master Planı, 2015: 69).

Günümüzde doğa sporları, gönüllülerin az olduğu daha çok yerli halktan meraklıların tercih ettiği faaliyet olarak yürütülmektedir. Gümüşhane'nin tamamı kent merkezine yakın alanlardan başlayarak doğa sporları için önemli destinasyon oluşturmaktadır. Ancak şu an için doğa sporuna ayrılmış az sayıdaki destinasyon bulunmakta, bu alanlar daha çok ücretli piknik alanı olarak değerlendirilmektedir.

3. YÖNTEM

Yazılı ve görsel basında yayımlanmış veri kaynaklarında istifade ile ve teorik olarak hazırlanan bu çalışmada doğa sporlarının ildeki mevcut durumu tespit edilerek bu potansiyelin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve hâlihazırda fiilen yapılmaya başlanırsa bile listeye eklenmesi mümkün olan doğa sporlarının turistik potansiyeli konularının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Belirtilen mevcut ve potansiyel durumun tespitinde ise daha önce gerçekleştirilen benzer çalışmalardan yararlanılması hedeflenmektedir (Örnek Gümüşhane İlinde Tabiat Turizmi Master Planı, 2016-2019). Bu açıklamalar ışığında özellikle Gümüşhane ili merkezli çalışmaların eksikliği ve yayınların da yetersizliği göz önüne alındığında, bu konuda bilgi sahibi olmayı düşünen ya da benzer konuları çalışmayı düşünen araştırmacılara yol gösterici olması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

3.1. BULGULAR

Gümüşhane ili gerek coğrafi konumu, gerekse bozulmamış doğasıyla farklı türlerde spor turizmi etkinliğine ev sahipliği yapabilme potansiyeline sahiptir. İlde doğa sporları ekseninde dağcılık, avcılık, kaya tırmanışı, mağaracılık, doğa yürüyüşü, kampçılık, kanyon geçişi, dağ bisikleti, yamaç paraşütü, rafting, doğa fotoğrafçılığı, kayak, yelken, uçurtma ve rüzgar sörfü alanları önemli potansiyel oluşturmaktadır. Bu farklı türlerdeki sporları, özetle sıralamak gerekirse:

3.1.1. Dağcılık

Dağlarda özel malzeme kullanarak tırmanmayı, aynı zamanda yürüyüş ve kamp kurmayı da içerisine alan bir spor dalıdır. 2008 yılında kurulan Gümüşhane Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü (GÜDAK) bir grup üyeye birlikte bu faaliyeti yerine getirmektedir. Bu çerçevede Kürtün sınırları içerisinde yer alan Kazıkbeli ve Erikbeli yaylaları Turizm ve Kültür Bakanlığı tarafından dağcılık yapmaya uygun alanlar olarak ilan edilmiştir.

3.1.2. Avcılık

Son zamanlarda hobiye dönüşen avcılık sporu genellikle erkeklerin vazgeçilmez uğraş alanları içerisinde yer almaktadır. Türkiye'de yoğun olarak sadece geyik ve karacanın avlatılmasına izin verilmektedir. Gümüşhane ilinde av turizmi kapsamında ise yaban domuzu ve yaban keçi avlatılmasına izin verilmektedir. İlde yaban keçisi şu an için yeterli sayıda olmadığından avlatılmasına izin verilmemektedir (Doğa Turizmi Master Planı, 2012: 79).

3.1.3. Kaya Tırmanışı

Dağcılık sporu içerisinde yer alan bir aktivitedir. Yapılacak tırmanışlar tamamen tehlikesiz ve zevk verici nitelikte olmalıdır. Bu noktada kaya tırmanışında bulunacak kişilerin temel eğitimden geçirilmesi gerekmektedir. Mevcut durum, ilde kaya tırmanışı yapılabilecek birçok alanın bulunduğunu ortaya koymaktadır.

3.1.4. Mağaracılık ve Mağara Dalışı

Mağara bilimi, bilimle sporun bir arada olduğu bir doğa sporudur. İçerisinde yürüyüş, ip inişi ve kampçılık gibi birçok sportif faaliyetleri barındırmaktadır. İlde yapılan inceleme ve araştırmalarda 25 adet mağaranın varlığı tespit edilmiştir. Bu mağaralar içerisinde sarkıtlar, diktler, traverten basamakları, mağara çiçekleri ve gülleri gibi birçok doğal oluşum bulunmaktadır (Merdan, 2018: 145). Şu an için sadece Karaca Mağarası doğa turizmine hizmet vermektedir. Karaca Mağarası, Torul ilçesi sınırlarında yer almakta, Gümüşhane iline 17 km uzaklıktadır (Doğa Turizmi Master Planı, 2012: 79). Öte yandan Gümüşhane Merkez Tekke köyü sınırları içerisinde peribacaları şeklini almış tarihi mağara evlerinin arasında yer alan parkur alanları ise, ilgisizliğe terk edilmiştir.

3.1.5. Doğa Yürüyüşü(Trekking)

Doğa yürüyüşü diğer anlamıyla trekking, bir noktadan diğer bir noktaya ulaşabilmek için gerçekleştirilen, genellikle hafif tempolu, az riski olan, uzun ve zorlayıcı sportif bir aktivite olarak ifade edilmektedir (Doğa Turizmi Master Planı, 2012: 78). Doğa yürüyüşü, kentten biraz olsun uzaklaşmak isteyenlerin uzman bir rehber eşliğinde gününbirlik gerçekleştirdiği spor aktivitesidir. Kürtün ilçesi sınırları içerisinde yer alan Kazıkbeli Yaylası ve çevresi, Torul ilçesindeki Artabel Gölleri ve Limni Gölü Tabiat Park ve çevresi, Çorak köyündeki Taşköprü Yaylası ve Zigana etekleri doğa yürüyüşleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bunların yanı sıra Gabanbaşı, Kuşakkaya, Yeşilyurt Vadisi ve Moryen Yaylası, hemen hemen hiç tanıtımı yapılmayan; ancak trekking meraklılarında hayranlık uyandırabilecek parkur alanları arasında yer almaktadır (Merdan ve Okuroğlu, 2016: 969).

3.1.6. Kamp ve Karavan Turizmi

Kamp turizmi, doğa turizmi içerisinde yer alan, esnafa ve küçük üreticilere doğrudan katkı sağlayan, düşük maliyetle yapılabilen turizm aktivitesidir. Kamp turizmi genellikle kamping adı altında özel işletme merkezlerinde ya da bağımsız kamplarda yapılmaktadır (Şenol, 2008: 481). Karavan turizmi ise, aynı süre içerisinde tatil yapmayı düşünen bireylerin kendi hizmetlerini kendileri karşılayarak, farklı yerlerde ve ülkelerde gerçekleştirdiği turizm etkinliğidir (Aktaş, 2002:11). Torul ilçesi sınırları içerisinde yer alan Limni Krater Gölü kamp turizmi açısından önemli potansiyele sahiptir.

3.1.7. Kanyon Geçişi

İlin dağcılık ve doğa yürüyüşüne yönelik envanterini ortaya koymak bile, geniş hacimli bir çalışmaya konu olabilir. Yapılan değerlendirmelerde, kent merkezine yaklaşık 500 metre mesafede, Halgent mevkinde bulunan onlarca kanyonun doğa sporları için önemli bir alternatif oluşturduğu düşünülmektedir.

3.1.8. Yamaç Paraşütü

1980'li yılların başlarında hava sporlarıyla ilgilenen birkaç kişi tarafından bulunan, yüksek bir yerden boşluğa bırakılarak hava akımıyla birlikte yapılan bir spor aktivitesidir. Gümüşhane ili sınırları içerisinde yer alan Kadırga Yaylası, Taşköprü Yaylası, Zigana Kayak Merkezi, Kazıkbeli Yaylası ve çevresi ile Aktutan köyü yamaç paraşütü için uygun parkur alanları sunmaktadır. Diğer taraftan ilde yamaç paraşütü komşu illerde bulunan dernekler vasıtasıyla yürütülmektedir.

3.1.9. Rafting

Rafting bir nehir sporu olarak adlandırılmakla birlikte raft adı verilen botlarla yapılmaktadır. Rafting, 6 ile 8 kişilik takımlar halinde botları devirmeden, kürekle kayalar ve engeller arasından geçmeyi esas alan bir spor dalıdır. Bu sporda nehir ya da akarsular zorluk derecesine göre sınıflandırılır. 6. derece en zor parkuru, 1 derece ise en kolay parkuru ifade etmektedir. Gümüşhane ilinde yağış oranındaki mevsimsel akışa bağlı olarak Harşit ve Kelkit Çayı'nda rafting yapılabilmektedir (Doğa Turizmi Master Planı, 2012: 81). Kelkit Belediyesi her yıl Nisan-Mayıs ayları arasında Kelkit Çayı'nda rafting düzenlenmektedir (Gümüşhane İlinde Tabiat Turizmi Master Planı, 2015: 123).

3.1.10. Doğa Fotoğrafçılığı

Gümüşhane ili pek çok doğal güzelliği ve floral zenginliği ile doğa fotoğrafçılığı için oldukça elverişli bir ortam sunmaktadır. İlin sahip olduğu doğal güzellikler eşsiz bir manzara oluşturmakta, bu durum doğa meraklılarında hayranlık uyandırmaktadır.

3.1.11. Dağ Bisikleti

Gümüşhane ili farklılaşan arazi yapısı içinde, dağlık bir coğrafyaya sahiptir. İlin coğrafik yapısı özellikle dağ bisikleti sevenlere inişli çıkışlı rotalar sunmaktadır. Gerçekte çok iyi kondisyon ve performans isteyen bu rotalar, ortalama 1000-1500 metre irtifa çıkışı içermektedir. Kentin düzlük alanları Kelkit-Şiran arasında kalan havzada toplanmıştır. İl merkezinden Şiran ve Kelkit ilçelerine ulaşmak için Toraman ve Tersun rampalarını tırmanmak gerekmektedir. İl, ilçe ve köy yolları ile yaylalar arasında toprak yolların kullanıldığı rotalar dağ bisikleti için uygun parkur alanları sunmaktadır (Gümüşhane İlinde Tabiat Turizmi Master Planı, 2015: 121).

3.1.12. Orientering (Oryantiring)

Yön bulmayı içeren ve zamana karşı yapılan bir spor faaliyetidir. Bu aktivitede genel olarak ormanlık alanlar tercih edilmektedir. Elde harita ve pusula ile belirlenmiş hedefler bulunmaya çalışılmakta, bütün hedeflere ulaşan kişi de yarışmayı kazanmaktadır. Türkiye’de 1970 yılından beri kapalı çevrelerce yapılmaktadır. Şu an için ülke genelinde kullanım alanı sınırlı olmakta birlikte Gümüşhane ilinde bu tür aktivitelerin geliştirilme olanağı bulunmaktadır.

3.1.13. Base Jumping

Vadi, köprü ve kule gibi yüksek yer ya da tepelerden aşağıya ulaşmadan bir süre önce paraşüt açıp güvenli bir atlayış gerçekleştirmeyi amaçlayan, oldukça tehlikeli ve cesaret gerektiren bir spor faaliyetidir. Yapılan incelemeler ve değerlendirmeler neticesinde bu spor aktivitesi ilin birçok yerinde uygulama alanı bulmaktadır.

3.1.14. Uçurtma ve Rüzgar Sörfü

Uçurtma sörfü, ipler ile bir board’dan ve buna bağlı bir kontrol barından oluşan yelken-paraşüt karışımı gerçekleştirilen bir spor faaliyetidir (Demirkan ve Diğ., 2006; Ceylan ve Diğ., 2010: 53). Rüzgar sörfü ise, en hızlı yelken sınıfı olarak da bilinmektedir. Yelkenin sürekli hareket eden bir mafsalla board adı verilen bir tekne üzerine bağlanıp yelkenin dümene ihtiyaç duymadan yön tutmasına imkan sağlayan, bir çatal ile tamamlanan donanımı küçük yelken sınıfı içerisinde yer almaktadır (Demirkan ve Diğ., 2006; Ceylan ve Diğ., 2010: 54). Her iki sportif faaliyet için de ilde uygulama alanı bulunmaktadır.

3.1.15. Kayak Turizmi

İnsanların yaz aylarında turizm faaliyetine katılmayı yetersiz bulması, yeni arayışları gündeme getirmiştir. Bu noktada alternatif turizm çeşidi olan kış turizmi ortaya çıkmıştır. Kış turizmi içerisinde şu an için en fazla ilgiyi kayak turizmi görmektedir.

Zigana Kayak Merkezi, Gümüşhane kent merkezine 50 km uzaklıkta olup, Torul ilçesi sınırlarında yer almaktadır. 1991 yılında Kış Sporları Turizm Merkezi ilan edilen Zigana Kayak Merkezi, Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kullanımına tahsis edilmiştir. Kayak merkezinin dağ, yayla ve kış turizmi hizmetine açılan 90 kişilik yatak kapasiteli bir oteli ile 150 kişilik bir kafeteryası bulunmaktadır. Amatör ve profesyonel kayakçılar için 300 ve 800 metre uzunluğunda iki adet kayak pisti, 650 metre uzunluğunda 1 adet teleski ve 200 metre uzunluğunda 2 adet byBlee lift bulunmaktadır (Doğa Turizmi Master Planı,2012: 63; Merdan, 2017: 53).

Eski yerleşim yeri olan Süleymaniye Mahallesi’nin bitişiğinde ve kent merkezine 3 kilometre mesafede yer alan Süleymaniye Kayak Merkezi tamamlanması düşünülen turizm merkezlerinden biridir. Altyapı çalışmalarında sona gelinen Süleymaniye Kayak Merkezinin 20 milyon TL bedelle tamamlanması hedeflenmektedir. Kayak merkezinin faaliyete geçmesi, Gümüşhane’nin iktisadi kalkınması ve ekonomik büyümesi açısından oldukça önemlidir. Şehrin ekonomik yapısının tamamen öğrenciye endeksli olması, kış aylarında öğrencinin çekilmesi kentte ciddi anlamda bir boşluk ortaya

çıkarmaktadır. Bu boşluğu ve eksikliği doldurmanın yollarından biride kayak turizminin devreye sokulmasıdır (Merdan, 2017: 55).

3.1.16. Yelken Turizmi

Yelken turizmi, spor ve gezi amaçlı olarak kullanılan, su üzerinde tekne ile yol alma yöntemidir. İlde yelkencilik ve bisiklet turları Torul ve Kürtün Baraj Gölleri'nde yapılabilmektedir.

3.1.17. Sportif Olta Balıkçılığı

Sportif olta balıkçılığı, fazla güç gerektirmeyen, diğer spor dallarına göre daha az aktif kullanılan, günlük veya hafta sonu açık havada gerçekleştirilen bir faaliyet olarak kabul edilmektedir. Kürtün ve Torul Barajı ile 900 m rakımdan yukarıdaki tüm derelerde sportif olta balıkçılığı yapılmaktadır.

Sportif Olta Balıkçılığı Yapılabilecek Dereler:

- Karamustafa Deresi
- Balahor Deresi
- Süme Deresi
- Manastır Deresi
- Çit Deresi
- Kavraz Deresi

3.1.18. Off-road

Off-road, yolun olmadığı yerlerde kişisel bir hobi ya da spor olarak da gerçekleştirilebilen, 4x4 arazi araçları kullanılarak doğada zor koşullarda yol alma faaliyetidir. Gümüşhane ilinde Off-road yapmaya uygun birçok parkur alanı ve yayla bulunmaktadır.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Gümüşhane ilinde doğa sporlarının yapılıp yapılmadığı Tablo 2'de özetlenmektedir. İlde doğa yürüyüşü, dağcılık, kamp ve karavan, avcılık, dağ bisikleti, kanyon geçişi, mağaracılık, rafting, doğa fotoğrafçılığı, kayak ve yelken turizmi yoğun olarak yapılmaktadır.

Tablo 2. Gümüşhane İlinde Yapılan/Yapılmayan Doğa Sporları

Doğa Yürüyüşü	Yapılıyor (İlin birçok noktasında rotalar mevcut)
Dağcılık	Yapılıyor (Kazıkbeli ve Erikbeli Yayları mevcut)
Kaya Tırmanışı	Yapılmıyor
Kamp ve Karavan Turizmi	Yapılıyor (Limni Kreter Gölü)
Avcılık	Yapılıyor (Avlak alanları milli parklarda mevcut)
Kanyon Geçişi	Yapılmıyor
Yamaç Paraşütü	Yapılmıyor
Dağ Bisikleti	Yapılıyor (Bisiklet safari rotaları mevcut)
Kanyon Geçişi	Yapılıyor (Halgent mevkinde mevcut)
Mağaracılık ve Mağara Dalışı	Yapılıyor
Rafting	Yapılıyor (Kelkit ve Harşit Çayı)
Doğa Fotoğrafçılığı	Yapılıyor
Kayak Turizmi	Yapılıyor (Zigana Kayak Merkezi)
Base Jumping	Yapılmıyor

Uçurtma ve Rüzgar Sörfü	Yapılmıyor
Orienteering (Oryantiring)	Yapılmıyor
Sportif Olta Balıkçılığı	Yapılıyor
Yelken Turizmi	Yapılıyor (Torul ve Kürtün Barajı)
Off-road	Yapılmıyor

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gümüşhane ili doğaya ve maceraya heyecan duyanlar için, sürekli tercih edilebilecek yerler arasında sayılabilir. Bölgenin gerek zengin doğal kaynakları, gerekse doğa turizmi açısından sahip olduğu çeşitlilik, aynı gün içerisinde farklı türden aktivitelerin yapılmasına olanak tanımaktadır. Birçok noktasına insan ayağının nadiren değdiği, yolu dahi olmadığı, patikaların bile kayb olduğu binlerce kilometrekarelik bir alan göz önüne alındığında ilin sahip olduğu potansiyel rahat bir şekilde görülebilir.

Elde edilen bulgular Gümüşhane ilinin doğa turizmi açısından son derece geri kaldığını ve bu potansiyeli yeterince kullanamadığını ortaya koymaktadır. İlin turizm ekseninde çözüm gerektiren birçok problemi bulunmaktadır. Özellikle doğa sporlarının geliştirilmesi için teknolojik değişmelere uyumlu bir takım yeniliklerin ortaya konulması gerekmektedir. Bu noktada öncelikle; ilin stabilize yol ağının genişletilmesi, arazide su ihtiyacını karşılayabilecek noktaların artırılması, acil durumlar için iletişim ve sığınma noktaları kurulması, yürüyüş ya da kamp amaçlı bölgeyi ziyarete gelenler için bir kayıt sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bunların yanı sıra dağcılık alanında lisanslı sporcuların yetiştirilmesi, yaban hayvanlarının yoğun olduğu tehlikeli bölgelerin belirlenmesi, araziye çok iyi bilen kişilerin desteğine başvurulması ve bu noktada acil kurtarma hizmetlerine takviye yapılması da yardımcı önlemler arasında sayılabilir.

Turizmin doğası gereği turizm planlaması pek çok grup ya da paydaşı etkilemekte bu durumda pek çok yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Doğa turizminde planlama paydaş grupların örtüşen ve çatışan çıkarları neticesinde oldukça karmaşık bir yapıya dönüşebilmektedir. Bu noktada bazı paydaşlar gelirlerini artırmaya bazı paydaşlarda çevrenin korunmasına odaklanmışlardır

Bölge turizminin paydaşları arasında yer alan kamu kurumları, belediyeler ve üniversiteler doğa turizminin sorunları, mevcut potansiyelinin tespiti ve geliştirilmesi noktasında isteksiz davranmaktadır. Bu noktada yerel halk ve sivil toplum kuruluşlarının sürece dahil edilmesi, kurumlar arasında koordinasyon ve proje temelli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu sayede altyapı, ulaşım, çevre ve konaklama alanlarında yaşanan sorunların çözümü de kolaylaşacaktır.

Sonuç olarak; Gümüşhane ilinde yapılan ya da yapılmayan doğa sporlarının tespiti ve bunların geliştirilmesi ya da yeni doğa sporlarının eklenmesi noktasında tüm paydaşların üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, A. (2002). "Turizm İşletmeciliği ve Yönetimi (2. Baskı)". Antalya: Detay Yayıncılık
- Ardahan, F., & Yerlisu L. T. (2011). "Açık Alan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporunu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. Cilt:8 Sayı:1. s. 1327-1341
- Bentley, T., Page, S. & Laird, I., (2001). "Accidents in The New Zeland Adventure Tourism Industry", Safety Science. 38: 31-48.
- Broadhurst, R. (2001). "Managing Environments for Leisure and Recreation". Routledge, Taylor & Francis Group, London.

- Çakıcı, A. C., Yavuz, G. & Çiçek, M. (2014). “Dağcılık Turizmine Katılımda Dikkate Alınan Hususlar Üzerine Bir Araştırma”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(3), ss.75-94
- Ceylan, M., Tekin, A., Özdağ, S., & Ceylan, Ö. (2010). “Uçurtma ve Rüzgâr Sörfü Yapan Bireylerin Bazı Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması”, Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, Volume: 2, Sayı:2, ss.52-66
- Cordes, K. & Ibrahim, H. M.(1999), “Aplication in Recreation & Leisure for Today and Future”, Second Edition, WCB / McGraw-Hill, Boston
- Demir, C. (2003). “Demografik Özellikler İle Sağlanan İmkânların Sportif Faaliyet Tercihleri Üzerine Etkileri: Üniversite Gençliğine Yönelik Bir Uygulama”, 1. Gençlik, Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu. Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği. Ankara, 1-24.
- Demirhan, G. (2003). “Doğa Sporlarına İlişkin Riskin Algılanması”, Spor Bilimleri Dergisi. 14 (1): 1-13.
- Demirkan, M., Tekin, A., Zorba, E., Müftüler, M., & Ceylan, Ö. (2006). “Spor Turizmi: Gökova Körfezi’nde Su Sporlarına Uygun Alanların Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma”, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
- Dinç, S. C. (2008). “Doğa Sporları Ekinliklerine İlişkin Liderlik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Draper N., Jones G. A. Fryer S. Hodgson C. & Blackwell G. (2008). “Effect of an onsight lead on the physiological and psychological responses to rock climbing”, Journal of Sports Science and Medicine, 7(4), p. 492-498.
- Gürer, B., Alıncak, F. & Öçalın, M. (2016). “Türkiye’de Dağcılık ve Doğa Sporları Kulüpleri ile Faaliyet Alanlarının İncelenmesi”, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 15(3):987-1000
- Gürsoy, Y. (2016). “Giresun İlinin Spor Turizmi Açısından Değerlendirilmesi”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(45): 1080-1088
- Graydon, D. & Hanson, K. (2005). “Dağcılık Zirvelerin Özgürlüğü”, Homer Kitabevi ve Yayıncılık Ltd. Şti.
- Hörst, E. J. (2008). “Training for climbing”, Falcon Publishing and Choclestone Pres.
- Kaplan, A., & Ardahan, F. (2013). “Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporları Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği”. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 5(8). ss.93-113
- Koçak, F. & Balcı, V. (2010). “Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik”, Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi 2(2), ss.213-222
- Merdan, K. (2018). “Evaluation Of Alternative Tourism's Current Situation And Touristic Potential In Gümüşhane Province By Swot Analysis”, Social Sciences Studies Journal, Vol: 4 Issue:13, pp.141-153
- Merdan, K. (2017). DOKAP Bölgesi Uluslararası Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 23-24 Ekim 2017 Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 629s.
- Merdan, K. & Okuroğlu, S. (2016). “Alternatif Turizm Çeşitlerinin Gümüşhane Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 20 (3): 961-984
- Şenol, F. (2008). “Kamp ve Karavan Turizmi” (Editörler: Hacıoğlu Necdet ve Avcıkurt Cevdet). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Ankara: Nobel Yayınları, 481.
- Uluocak, U. & Köksal, A. (1998). “Dağcılık Tarihinde Etik Tartışmalar”, I. Doğa Sporları ve Bilim Sempozyumu. Bildiriler Kitabı: 15-16, 23-24 Kasım 1998, Ankara.

Gümüşhane İlinde Doğa Turizmi Master Planı, TC. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, (2012).
http://gumushane.ormansu.gov.tr/Gumushane/Libraries/MASTER_PLANI/Doğa_Turizmi_Master_Planı.sflb.ashx, 11.06.2018

Gümüşhane İlinde Tabiat Turizmi Master Planı, TC. Orman ve Su İşleri Bakanlığı,(2015).
<http://bolge12.ormansu.gov.tr/12bolge/Files/doga%20master/Gümüşhane%20Tabiat%20Turizmi%20Master%20Planı.pdf>